

Lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

11/00.01.00/2014

KH § 142

Valtiovarainministeriö asetti heinäkuussa 2012 kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelua varten parlamentaarisen seurantaryhmän, työvaliokunnan ja neljä valmistelujaostoa: toimielimet ja johtaminen-, demokratia-, talous- sekä kunnat ja markkinat -jaostot. Syksyllä 2013 kuntien näkemyksiä ja kannanottoja kartoitettiin sähköisellä kyselyllä. Lausunnolla oleva hallituksen esitysluonnos on valmisteltu jaostojen työn pohjalta.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt mm. kuntien lausuntoa kuntalakiluonnoksesta. Erityisesti on pyydetty lausumaan **oheisessa** lausuntopyyntökirjeessä mainituista kysymyksistä.

Lausuntoa antavien kuntien toivotaan sisällyttävän omiin lausuntoihinsa kunnassa toimivien nuorisovaltuustojen tai muiden nuoria edustavien tahojen näkemyksiä. Nuorisovaltuustoa on pyydetty ottamaan kantaa luonnokseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö valmistelee asiaa nuorison edustajien kanssa, joka tehtävä ajankohdasta johtuen on haasteellinen. Mahdollisen kannanoton tavoitellaan valmistuvan KH:n kokoukseen tai viimeistään lausunnon määräpäivään mennessä.

Lakiluonnos on esityslistan **oheismateriaalina**. Luonnos hallituksen esitykseksi on kokonaisuudessaan (285 s.) luettavissa valtiovarainministeriön www-sivuilla osoitteessa [www.kuntauudistus.fi](http://www.kuntauudistus.fi). Asiakirjan alussa (s.1-3) on kuvattu esityksen pääasiallinen sisältö.

#### Uudistamisen tavoitteet

Kuntalain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa.

Kuntalain kokonaisuudistuksen tavoitteena on uudistaa kuntalaki siten, että siinä otetaan huomioon kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista kuntahallinnon rakenteista aiheutuvat muutostarpeet. Kuntalain tulee edelleen olla kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta. Uuden kuntalain on määrä korvata vuoden 1995 kuntalaki.

Kuntalain uudistamisen keskeisenä sisällöllisenä tavoitteena on kunnan toiminnan kestävyuden turvaaminen ja pitkän aikavälin vastuunkannon korostaminen päätöksenteossa. Tähän on pyritty erityisesti uudella kuntastrategiaa koskevalla sääntelyllä sekä täydentämällä kunnan taloutta koskevaa sääntelyä muun muassa tiukentamalla alijäämän kattamisvelvollisuutta, siirtämällä kriisikuntamenettelyä koskevat säännökset kuntalakiin sekä ulottamalla arviointimenettely myös kuntayhtymiin. Uudessa kuntatalousohjelmaa koskevassa sääntelyssä pyritään turvaamaan myös kunnille säädettyjen tehtävien rahoitus.

Uudistuksella pyritään vahvistamaan kunnan johtamista ja poliittisen johdon päätöksentekokykyä, selkeyttämään poliittisen ja ammatillisen johdon työnjakoa sekä lisäämään kuntapolitiikan ammatillistumista. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa kuntakonsernin ja kunnan toiminnan johtaminen ja ohjaus demokraattisen legitimitietin säilyttävällä ja taloudellista tehokkuutta tukevalla tavalla. Tähän pyritään edellä mainitulla kuntastrategiaa koskevalla sääntelyllä sekä uudistamalla muutoinkin kuntakonsernin ja kunnan toiminnan kokonaisohjausta koskevaa sääntelyä.

Kuntalain uudistamisen tavoitteena demokratian osalta on edustuksellisen järjestelmän toimivuuden ja luottamushenkilötoimien houkuttelevuuden vahvistaminen, alueellisen vaikuttamisen turvaaminen, kuntalaisten ja päätöksentekijöiden vuorovaikutuksen lisääminen, monipuolisten osallistumiskeinojen ja -rakenteiden turvaaminen sekä suoran demokratian keinojen ajantasaistaminen ja vahvistaminen.

Lisäksi tavoitteena on, että kuntalaissa otetaan huomioon kuntien erilaistuminen ja mahdollistetaan kuntakohtaisia ratkaisuja hallinnon, johtamisen ja osallistumisen järjestämisessä. Tavoitteena on edistää uusien toimintatapojen muotoutumista ja kuntien toiminnan tehostamista. Lisäksi pyritään edistämään sähköisten toimintatapojen hyödyntämistä erityisesti osallistumisessa ja päätöksenteossa.

Uudistuksen tavoitteena on ottaa huomioon kunnan mahdollisuudet yritystoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luomiseen sekä alueiden kilpailukyvyyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Laissa pyritään myös selkeyttämään kansallisen sääntelyn suhdetta EU-oikeuteen ja hyödyntämään tässä käytettävissä oleva kansallinen liikkumavara. Lisäksi pyritään ehkäisemään kunnan toiminnan kilpailua vääristävä vaikutus. Nämä tavoitteet on erityisesti otettu huomioon kunnan yleistä toimialaa sekä kunnan toimintaa markkinoilla koskevissa säännöksissä.

Lausunnot on pyydetty toimittamaan viimeistään 26.8.2014. Päätösehdotus noudattaa lausuntopyyntökirjeessä asetettua otsikointia.

KJ:

KH päättää lausuntonaan kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta (8.5.2014) esittää valtiovarainministeriölle seuraavaa:

*Kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)*

Kauniaisten kaupunki pitää voimassa olevan lain määritelmää riittävänä ja katsoo, että pykälän 2 momentti uudesta kunnan toiminnan käsitteestä on turha.

*Kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)*

Ei huomautettavaa.

*Kuntatalousohjelmasta (12 §)*

Ei huomautettavaa.

#### *Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)*

Kauniaisten kaupunki pitää valtuuston toimikauden alkamista kalenterivuoden alusta nykylainsäädännön mukaisesti huomattavasti selkeämpänä vaihtoehtona. Nykyjärjestelmässä talousarviovuosi ja siihen kohdistuvat poliittiset vastuut ovat selkeitä. Strategisena päätöksentekuelimenä valtuuston toiminnan aikajänteen ja perspektiivin tulee olla huomattavasti pitkäjänteisempi kuin fokusointi valtuustokauden ensimmäiseen vuoteen.

Uuden valtuuston on tarkoituksenmukaista paneutua rauhassa mm. toimintaympäristössä mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin ja kaupungin strategiaan ja vahvistaa ajallaan talousarvio ja taloussuunnitelma. Pelkkä talousarvion hyväksyminen ei ole riittävä peruste aikaistaa toimikauden käynnistämistä.

Edelleen on syytä huomioida vaalien ja valtuustokauden alkamisen välisen ajan huomattava lyheneminen. Uuden valtuustokauden toiminnan käynnistäminen, eli poliittinen valmistelu, neuvottelut luottamushenkilöpaikkojen jakamiseksi ja toimielinten asianmukaiset valintapäätökset ym. vaalien jälkeiset käytännön tehtävät uuden valtuustokauden käynnistämiseksi (täytäntöönpanot, uusien luottamushenkilöiden yhteystietojen kokoaminen, käyttöoikeuksien perustaminen, perehdytyskoulutukset ym.) osuvat erittäin hankalaan ajankohtaan kesällä, jos uusi toimikausi alkaa heti vaalien jälkeen kesäkuun alusta. Lisäksi on huomioitava ehdotus kuntavaalien toimittamisesta huhtikuussa, mikä käytännössä – toisin kuin lokakuussa pidettävien vaalien osalta – tarkoittaa ainakin vaalien valmisteluiden ja todennäköisesti myös äänestysajankohdan osumista pääsiäisen yhteyteen. Paitsi että tämä vaikeuttaisi toimintaa muutenkin runsaasti valmistelua vaativissa kuntavaaleissa, se saattaisi myös vaikuttaa kielteisesti äänestysaktiivisuuteen. Lopuksi todettakoon, että mahdollisten uusintavaalien vaikutusta valtuuston toimikauden pituuteen ja alkamiskuukauteen ei ole laissa huomioitu.

#### *Valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)*

Nykyinen järjestelmä, jossa valtuuston koko on säännelty ja vaihtelee kuntakoon mukaan on selkeä ja yksiselitteinen. Kauniaisten kohdalla valtuutettujen lukumäärä vähenisi 35:stä 27:ään, mikäli ehdotetut asukasluvun mukaiset vähimmäislukumäärät vahvistetaan.

#### *Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku)*

Kaupunki katsoo, että kunnalla tulee olla harkintavalta siitä miten asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumista ja vuorovaikutusta kunkin erillisen asian kohdalla jopa tapauskohtaisesti harjoitetaan. Kauniaisten kaupunki pitää asiakaslähtöisimpänä menettelynä ns. spontaaneja kuulemistilaisuuksia eikä katso, että pakollisilla ”vaikuttamistoimielimillä” mitenkään edistetään eri kuntalaisryhmien mielipiteiden välittymistä päätöksentekoon. Käytössä olevat vapaamuotoiset menetelmät kuten aloite- ja lausunnonanto-oikeus, kuulemiset, päättäjien tapaamiset, asukasillat, kyselyt jne. ovat toimivia eivätkä ainakaan tunnu yhtä raskailta ja byro-

kraattisilta kuin usein hallintojärjestelmän alle organisoidut ns. pakolliset toimielimet.

Päinvastoin kaupunki katsoo, että ylisääntely kuntalaissa voi jopa haitata demokratiakehitystä kunnissa.

Kaupungissa on jo useiden vuosien ajan toiminut vapaaehtoisesti asetetut vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto. Lisäksi lasten ja nuorten kuulemista on ohjeistettu viranhaltijoille ja luottamushenkilöille suunnatulla oppaalla ”Osallistuva lapsi ja nuori – parempi kunta”. Keskeisissä lautakunnissa (sosiaali- ja terveyslautakunta, yhdyskuntalautakunta, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnat, sivistyslautakunta, nuorisolautakunta, liikuntalautakunta) nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus.

Edelleen kaupunki katsoo, mikäli ehdotuksessa mainittujen toimielinten asettaminen säädetään pakolliseksi, että niitä koskevien pykälien 2 momentteja tulee tarkistaa niiden tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi.

#### *Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)*

Toimielinmallit mahdollistavat luottamushenkilöorganisaation kehittämisen paikallisesti toimivalla tavalla ja Kauniainen pitää hyvänä sitä, että lakiehdotus tuo esille eri käytäntöjä mahdollistavat mallit kunnan johtamisjärjestelmään. Myös kunnanhallituksen keskeisen aseman korostamista kunnan johtamisessa, Kauniainen pitää tärkeänä.

#### *Alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)*

Kunnissa mahdollisten tehtävien osoittaminen hallintoa kasvattaville alueellisisille toimielimille voidaan sinänsä määritellä kunnan sisäisin sääntelyin ilman lakisääntelyä. Toisaalta hyvä, että laissa selkeästi mahdollistetaan alueellisten toimielinten asettaminen.

#### *Kuntastrategiasta (39 §)*

Kauniainen on muiden kuntien tavoin jo vuosikausia laatinut valtuuston hyväksymän valtuustokaudelle ulottuvan kuntastrategian linjaamaan ja ohjaamaan kunnan kehitystä ja taloutta. Kaupungin strategiassa huomioidaan muun muassa hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestäminen, taloudelliset realiteetit ja henkilöstöpoliittiset tavoitteet.

#### *Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)*

On hyvä että kaupunginhallituksen vastuuta täsmennetään esim. kunnan puhevallan käyttämisestä ja että kunnan omistajaohjauksen sekä toimintojen ja palvelutuotannon hallinnan yhteensovittamisen merkitystä korostetaan. Kaupunginhallituksen aseman korostamista uudessa laissa työnantajana ja henkilöstöpolitiikasta vastaavana on myös nähtävä henkilöstöpoliittisesti merkittävänä viestinä. Säännös puheenjohtajan tehtävistä poliittisen valmistelun johtajana korostaa myös kaupunginhallituksen asemaa. Toisaalta tulisi määritellä mikä valmistelu kaupunginhallitukselle on ”poliittista”

ja mikä ei. Poliittisen ja ammatillisen johdon välisen työnjaon selkeyttäminen nähdään myös myönteisenä uudistuksena.

*Johtajasopimuksesta (43 §)*

Ei huomautettavaa.

*Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47-49 §)*

Hyvä uusi säännös, joka terävöittää kunnan harjoittamaa omistajaohjausta omistajana tai jäsenenä yhtiöissä, yhteisöissä, säätiöissä tms. ja selkeyttää kaupunginhallituksen tehtävää konsernijohtona. Tukee riittävän talouden ym. asiantuntemuksen merkitystä kunkin toimialan tytäryhtiöiden toimielinten kokoonpanoissa.

*Kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)*

Ei huomautettavaa.

*Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)*

Ei huomautettavaa.

*Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)*

Ei huomautettavaa.

*Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)*

Kaupunki katsoo, että sidonnaisuuksista ilmoitusvelvollisuus tulee myös ulottaa taloudellisesti merkittävistä hankinnoista päättävälle viranhaltijoille.

*Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)*

Kaupunki pitää säännöstä puutteellisena ja yksinomaan kunnan tehtäviä lisäävänä byrokratiana.

*Otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)*

Kauniaisten kaupunki pitää otto-oikeuden keskittämistä yksinomaan kaupunginhallitukselle merkittävänä ja kannatettavana uudistuksena. Tämä korostaa ja vahvistaa kaupunginhallituksen tehtäviä ja asemaa.

Lakiluonnoksen 93 § 2 momentin suhde lakiin julkisista hankinnoista on kuitenkin epäselvä. Mainitun säännöksen mukaan asia on otettava ylemmän toimielimen käsiteltäväksi viimeistään sen ajan kuluessa, jossa 138 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä. Hankintalain mukaisissa hankinnoissa ei kuitenkaan voi tehdä oikaisuvaatimusta (han-

kintalain 102 §). Koska hankinnat tulee toteuttaa hankintalainsäädännön mukaisesti eikä päätöksenteossa siten voida käyttää muuta harkintaa, otto-oikeuden käyttäminen soveltuu muutenkin huonosti tähän. Mikäli tehdystä päätöksessä todettaisiin olevan virhe, se voidaan kaikissa hankinnoissa korjata hankintaoikaisun kautta. Selvintä ja riittävää olisi suoraan säätää, ettei otto-oikeutta voida käyttää hankinnoissa, tai ei ainakaan hankintalain mukaisissa hankinnoissa.

*Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99-101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)*

On sinänsä hyvä asia, että asioista voidaan jatkossa päättää myös sähköisessä kokouksessa tai sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Sähköistä päätöksentekomenettelyä tulisi kuitenkin myös voida sallia esim. sähköpostin välityksellä. Erillisen suljetun sähköisen päätöksentekojärjestelmän vaatiminen lisää byrokratiaa ja kustannuksia. Asian ei myös tulisi siirtyä automaattisesti kokouksen käsiteltäväksi jos jäsen on esim. unohtamisen tai esteen takia jättänyt kantansa ilmaisematta, vaan määräaika tulisi olla mahdollista pidentää.

Koska erityislainsäädännössä on velvoitteita julkisten kuulutusten ilmoitustaulun käyttöön, tulisi selvä maininta tästä lisätä 109 §:ään. esim. lisäämällä että ne julkaistaan julkisten kuulutusten ilmoitustaululla erityislainsäädännössä niin vaatiessa.

Koska uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta, olisi suositeltavaa, että 104 §:n 2 momentti säädettäisiin koskemaan myös kunnallisia vaaliviranomaisia. Vaihtoehtoisesti tulisi säännöksessä ainakin viitata vaalilain poikkeaviin säännöksiin keskusvaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan osalta.

Lakiluonnoksen 141 § 1 momentin viimeinen virke ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilötiedot on poistettava tietoverkosta viimeistään muutoksenhakuajan päättyessä ja 3 momentin viimeisen virkkeen sanamuotoa on syytä tarkentaa siten, että yksiselitteisesti ilmenee mistä päivästä alkaen määräaika lasketaan. Salassa pidettävät päätökset perustunevat useimmiten erityislainsäädäntöön, jossa muutoksenhaku yleensä on rajoitettu asianosaisiin. Mikäli pykälän 4 momentin säännös kuitenkin edelleen katsottaisiin tarpeelliseksi ehdotetaan, että lisäksi säädellään siitä miten tiedotetaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

*Alijäämän kattamisvelvollisuudesta määräajassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)*

Ei huomautettavaa.

*Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)*

Ei huomautettavaa.

*Tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)*

Kunnan hallinnon ja talouden tarkastustoimintaa tulee uudistettavan kuntalain yleistä linjausta vastaavasti ammatillistaa. Tarkastuslautakuntainstituutio tulisi lakkauttaa ja tilintarkastus siirtää kokonaisuudessaan pätevien ammattitarkastajien vastuulle. Kunnalliselle järjestelmälle olisi eduksi, jos toiminnan poliittinen valvonta selkeästi määritellään valtuuston tehtäväksi.

Tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on tilintarkastajan valintaa koskevan kilpailutuksen järjestäminen. Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö on kuitenkin sen verran haastava ja monimutkainen, että on kohtuutonta asettaa tällainen vaatimus kerran toimikautensa aikana kilpailutusta järjestävälle toimielimelle. Laissa tulisi sen sijaan säätää lautakunnan kuulemisesta kilpailutuksen aikana.

#### *Tilintarkastuksesta (123 §)*

123 §:n 2 momentissa voisi kahden tilintarkastajan (kunnan tilintarkastusyhteisö ja KHT- tai HTM- yhteisön tai -tilintarkastajan) vaihtoehtona olla kunnan tilintarkastusyhteisöön kuuluva KHT- tai HTM-taho, jolla on kunnan tilintarkastusyhteisön kautta riittävä perehtyneisyys myös kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi.

#### *Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)*

Ei huomautettavaa.

*Kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku)*

Ei huomautettavaa.

#### *Lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä*

Ei huomautettavaa.

Lopuksi Kauniaisten kaupunki toteaa, että vaikka kuntalain uudistuksessa on pyritty vastaamaan tarpeeseen tehostaa kuntien toimintaa, ei tavoiteltu nykyaikainen ote turhan sääntelyn purkamiseksi sekä kuntien tehtävien ja byrokratian vähentämiseksi tässä toteudu. Päinvastoin lakiesitys sisältää lukuisan määrän uusia, kuntia velvoittavia säännöksiä, jotka eivät kevennä hallinnon menettelytapoja toivotulla tavalla. Kuntalaki on edelleen yleislaki kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämiseen, eikä sisällä merkittäviä palvelutoiminnan tehostamisen mahdollisuuksia. Erilaisiin kuntakohtaisiin ratkaisuihin on kevyemmälläkin sääntelyllä ollut mahdollisuus nykyisenkin lainsäädännön puitteissa ja valtaosa nyt käsiteltävänä olevassa luonnoksessa pakollisiksi esitetyistä toimenpiteistä (esim. kunnan taloussuunnitelun ohjausta, sähköisiä toimintatapoja, osallistumiskeinoja, vuorovaikutusta koskeva sääntely) ovat jo laajasti käytössä. Lisäksi lakiluonnos sisältää luvattoman paljon epämääräisiä teknisiä puutteita ja horjuvaa sääntelyä, jota tulee täsmentää sen tulkinnanvaraisuuden vuoksi.

.....

Esittelijä muutti päätösehdotustaan siten, että otto-oikeuden rajaamista koskevassa lausuntokohdassa (§ 93) poistetaan ehdotuksen toinen kappale.

Puheenjohtaja Bergin muutosehdotus, että pakollisen johtajasopimuksen tekemistä koskeva pykälä (§ 43) todetaan tarpeettomaksi, hyväksyttiin yksimielisesti.

Varapuheenjohtaja Rintamäki-Ovaskan muutosehdotus, että otto-oikeuden rajaamista koskevassa pykälässä (§ 93) säilytetään mahdollisuus hallintosäännöllä antaa otto-oikeus lautakunnille, hyväksyttiin yksimielisesti.

Varapuheenjohtaja Rintamäki-Ovaskan muutosehdotus, että kaupungilla ei ole huomautettavaa tarkastuslautakuntaa koskevaan pykälään (§ 122), hyväksyttiin yksimielisesti.

Puheenjohtaja Bergin muutosehdotus, että kaupungilla ei ole huomautettavaa tilintarkastusta koskevaan pykälään (§ 123), hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

KH päätti lausuntonaan kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta (8.5.2014) esittää valtiovarainministeriölle seuraavaa:

*Kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)*

Kauniaisten kaupunki pitää voimassa olevan lain määritelmää riittävänä ja katsoo, että pykälän 2 momentti uudesta kunnan toiminnan käsitteestä on turha.

*Kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)*

Ei huomautettavaa.

*Kuntatalousohjelmasta (12 §)*

Ei huomautettavaa.

*Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)*

Kauniaisten kaupunki pitää valtuuston toimikauden alkamista kalenterivuoden alusta nykylainsäädännön mukaisesti huomattavasti selkeämpänä vaihtoehtona. Nykyjärjestelmässä talousarviovuosi ja siihen kohdistuvat poliittiset vastuut ovat selkeitä. Strategisena päätöksentekuelimenä valtuuston toiminnan aikajänteen ja perspektiivin tulee olla huomattavasti pitkäjänteisempi kuin fokusointi valtuustokauden ensimmäiseen vuoteen.

Uuden valtuuston on tarkoituksenmukaista paneutua rauhassa mm. toimintaympäristössä mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin ja kaupungin strategiaan ja vahvistaa ajallaan talousarvio ja taloussuunnitelma. Pelkkä talousarvion hyväksyminen ei ole riittävä peruste aikaistaa toimikauden käynnistämistä.



Edelleen on syytä huomioida vaalien ja valtuustokauden alkamisen välisen ajan huomattava lyheneminen. Uuden valtuustokauden toiminnan käynnistäminen, eli poliittinen valmistelu, neuvottelut luottamushenkilöpaikkojen jakamiseksi ja toimielinten asianmukaiset valintapäätökset ym. vaalien jälkeiset käytännön tehtävät uuden valtuustokauden käynnistämiseksi (täytäntöönpanot, uusien luottamushenkilöiden yhteystietojen kokoaminen, käyttöoikeuksien perustaminen, perehdytyskoulutukset ym.) osuvat erittäin hankalaan ajankohtaan kesällä, jos uusi toimikausi alkaa heti vaalien jälkeen kesäkuun alusta. Lisäksi on huomioitava ehdotus kuntavaalien toimittamisesta huhtikuussa, mikä käytännössä – toisin kuin lokakuussa pidettävien vaalien osalta – tarkoittaa ainakin vaalien valmisteluiden ja todennäköisesti myös äänestysajankohdan osumista pääsiäisen yhteyteen. Paitsi että tämä vaikeuttaisi toimintaa muutenkin runsaasti valmistelua vaativissa kuntavaaleissa, se saattaisi myös vaikuttaa kielteisesti äänestysaktiivisuuteen. Lopuksi todettakoon, että mahdollisten uusintavaalien vaikutusta valtuuston toimikauden pituuteen ja alkamiskuukauteen ei ole laissa huomioitu.

#### *Valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)*

Nykyinen järjestelmä, jossa valtuuston koko on säännelty ja vaihtelee kuntakoon mukaan on selkeä ja yksiselitteinen. Kauniaisten kohdalla valtuutettujen lukumäärä vähenisi 35:stä 27:ään, mikäli ehdotetut asukasluvun mukaiset vähimmäislukumäärät vahvistetaan.

#### *Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku)*

Kaupunki katsoo, että kunnalla tulee olla harkintavalta siitä miten asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumista ja vuorovaikutusta kunkin erillisen asian kohdalla jopa tapauskohtaisesti harjoitetaan. Kauniaisten kaupunki pitää asiakaslähtöisimpänä menettelynä ns. spontaaneja kuulemistilaisuuksia eikä katso, että pakollisilla ”vaikuttamistoimielimillä” mitenkään edistetään eri kuntalaisryhmien mielipiteiden välittymistä päätöksentekoon. Käytössä olevat vapaamuotoiset menetelmät kuten aloite- ja lausunnonanto-oikeus, kuulemiset, päättäjien tapaamiset, asukasillat, kyselyt jne. ovat toimivia eivätkä ainakaan tunnu yhtä raskailta ja byrokraattisilta kuin usein hallintojärjestelmän alle organisoidut ns. pakolliset toimielimet.

Päinvastoin kaupunki katsoo, että ylisääntely kuntalaissa voi jopa haitata demokratiakehitystä kunnissa.

Kaupungissa on jo useiden vuosien ajan toiminut vapaaehtoisesti asetetut vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto. Lisäksi lasten ja nuorten kuulemista on ohjeistettu viranhaltijoille ja luottamushenkilöille suunnatulla oppaalla ”Osallistuva lapsi ja nuori – parempi kunta”. Keskeisissä lautakunnissa (sosiaali- ja terveyslautakunta, yhdyskuntalautakunta, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnat, sivistyslautakunta, nuorisolautakunta, liikuntalautakunta) nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus.

Edelleen kaupunki katsoo, mikäli ehdotuksessa mainittujen toimielinten asettaminen säädetään pakolliseksi, että niitä koskevien pykälien 2 mo-

mentteja tulee tarkistaa niiden tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi.

*Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)*

Toimielinmallit mahdollistavat luottamushenkilöorganisaation kehittämisen paikallisesti toimivalla tavalla ja Kauniainen pitää hyvänä sitä, että lakiehdotus tuo esille eri käytäntöjä mahdollistavat mallit kunnan johtamisjärjestelmään. Myös kunnanhallituksen keskeisen aseman korostamista kunnan johtamisessa, Kauniainen pitää tärkeänä.

*Alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)*

Kunnissa mahdollisten tehtävien osoittaminen hallintoa kasvattaville alueellisisille toimielimille voidaan sinänsä määritellä kunnan sisäisin sääntelyin ilman lakisäätelyä. Toisaalta hyvä, että laissa selkeästi mahdollistetaan alueellisten toimielinten asettaminen.

*Kuntastrategiasta (39 §)*

Kauniainen on muiden kuntien tavoin jo vuosikausia laatinut valtuuston hyväksymän valtuustokaudelle ulottuvan kuntastrategian linjaamaan ja ohjaamaan kunnan kehitystä ja taloutta. Kaupungin strategiassa huomioidaan muun muassa hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestäminen, taloudelliset realiteetit ja henkilöstöpoliittiset tavoitteet.

*Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)*

On hyvä että kaupunginhallituksen vastuuta täsmennetään esim. kunnan puhevallan käyttämisestä ja että kunnan omistajaohjauksen sekä toimintojen ja palvelutuotannon hallinnan yhteensovittamisen merkitystä korostetaan. Kaupunginhallituksen aseman korostamista uudessa laissa työnantajana ja henkilöstöpolitiikasta vastaavana on myös nähtävä henkilöstöpoliittisesti merkittävänä viestinä. Säännös puheenjohtajan tehtävistä poliittisen valmistelun johtajana korostaa myös kaupunginhallituksen asemaa. Toisaalta tulisi määritellä mikä valmistelu kaupunginhallitukselle on ”poliittista” ja mikä ei. Poliittisen ja ammatillisen johdon välisen työnjaon selkeyttäminen nähdään myös myönteisenä uudistuksena.

*Johtajasopimuksesta (43 §)*

Kauniaisten kaupunki katsoo että pykälä pakollisen johtajasopimuksen tekemisestä ei ole tarpeellinen.

*Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47-49 §)*

Hyvä uusi säännös, joka terävöittää kunnan harjoittamaa omistajaohjausta omistajana tai jäsenenä yhtiöissä, yhteisöissä, säätiöissä tms. ja selkeyttää kaupunginhallituksen tehtävää konsernijohtona. Tukee riittävän talouden ym. asiantuntemuksen merkitystä kunkin toimialan tytäryhtiöiden toimielinten kokoonpanoissa.

*Kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)*

Ei huomautettavaa.

*Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)*

Ei huomautettavaa.

*Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)*

Ei huomautettavaa.

*Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)*

Kaupunki katsoo, että sidonnaisuuksista ilmoitusvelvollisuus tulee myös ulottaa taloudellisesti merkittävistä hankinnoista päättävälle viranhaltijoille.

*Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)*

Kaupunki pitää säännöstä puutteellisena ja yksinomaan kunnan tehtäviä lisäävänä byrokratiana.

*Otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)*

Kaupunki katsoo, että otto-oikeuden rajaamista koskevassa pykälässä tulee säilyttää mahdollisuus hallintosäännöllä antaa otto-oikeus lautakunnille, eli kunnalla tulee olla harkintavaltaa järjestää hallintonsa organisaatiossaan toimivalla tavalla.

*Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99-101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)*

On sinänsä hyvä asia, että asioista voidaan jatkossa päättää myös sähköisessä kokouksessa tai sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Sähköistä päätöksentekomenettelyä tulisi kuitenkin myös voida sallia esim. sähköpostin välityksellä. Erillisen suljetun sähköisen päätöksentekojärjestelmän vaatiminen lisää byrokratiaa ja kustannuksia. Asian ei myös tulisi siirtyä automaattisesti kokouksen käsiteltäväksi jos jäsen on esim. unohtamisen tai esteen takia jättänyt kantansa ilmaiseematta, vaan määräaika tulisi olla mahdollista pidentää.

Koska erityislainsäädännössä on veloitteita julkisten kuulutusten ilmoitustaulun käyttöön, tulisi selvä maininta tästä lisätä 109 §:ään. esim. lisäämällä että ne julkaistaan julkisten kuulutusten ilmoitustaululla erityislainsäädännössä niin vaatiessa.

Koska uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta, olisi suositettavaa, että 104 §:n 2 momentti säädettäisiin koskemaan myös

kunnallisia vaaliviranomaisia. Vaihtoehtoisesti tulisi säännöksessä ainakin viitata vaalilain poikkeaviin säännöksiin keskusvaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan osalta.

Lakiluonnoksen 141 § 1 momentin viimeinen virke ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilötiedot on poistettava tietoverkosta viimeistään muutoksenhakuajan päättyessä ja 3 momentin viimeisen virkkeen sanamuotoa on syytä tarkentaa siten, että yksiselitteisesti ilmenee mistä päivästä alkaen määräaika lasketaan. Salassa pidettävät päätökset perustunevat useimmiten erityislainsäädäntöön, jossa muutoksenhaku yleensä on rajoitettu asianosaisiin. Mikäli pykälän 4 momentin säännös kuitenkin edelleen katsottaisiin tarpeelliseksi ehdotetaan, että lisäksi säädellään siitä miten tiedotetaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

*Alijäämän kattamisvelvollisuudesta määräajassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)*

Ei huomautettavaa.

*Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)*

Ei huomautettavaa.

*Tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)*

Ei huomautettavaa.

*Tilintarkastuksesta (123 §)*

Ei huomautettavaa.

*Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)*

Ei huomautettavaa.

*Kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku)*

Ei huomautettavaa.

*Lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä*

Ei huomautettavaa.

Lopuksi Kauniaisten kaupunki toteaa, että vaikka kuntalain uudistuksessa on pyritty vastaamaan tarpeeseen tehostaa kuntien toimintaa, ei tavoiteltu nykyaikainen ote turhan sääntelyn purkamiseksi sekä kuntien tehtävien ja byrokratian vähentämiseksi tässä toteudu. Päinvastoin lakiesitys sisältää lukuisan määrän uusia, kuntia velvoittavia säännöksiä, jotka eivät kevennä hallinnon menettelytapoja toivotulla tavalla. Kuntalaki on edelleen yleislaki kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämiseen, eikä sisällä merkittäviä pal-

velutoiminnan tehostamisen mahdollisuuksia. Erilaisiin kuntakohtaisiin ratkaisuihin on kevyemmälläkin sääntelyllä ollut mahdollisuus nykyisenkin lainsäädännön puitteissa ja valtaosa nyt käsiteltävänä olevassa luonnoksessa pakollisiksi esitetyistä toimenpiteistä (esim. kunnan taloussuunnittelun ohjausta, sähköisiä toimintatapoja, osallistumiskeinoja, vuorovaikutusta koskeva sääntely) ovat jo laajasti käytössä. Lisäksi lakiluonnos sisältää huomattavan paljon epämääräisiä teknisiä puutteita ja horjuvaa sääntelyä, jota tulee täsmentää sen tulkinnanvaraisuuden vuoksi.